

Hukuk ve İktisat Yaklaşımı Çerçevesinde Yeni Anayasanın Felsefi Temelleri

Prof.Dr. Ahmet Burçin YERELİ
Hacettepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dekanı

1. Giriş

Hukuk ve İktisat Yaklaşımı, XX. Yüzyılın sonlarına doğru belli bazı sosyal süreçleri iktisat bilimi ve hukuk bilimi perspektifiyle ele alarak açıklayan tespitlere bağlı olarak ortaya çıkmış yeni bir çalışma alanıdır. Özellikle son birkaç yüzyıl içinde kamu hukuku ve kamu ekonomisi alanında yaşanan gelişmelere ve değişimlere bağlı olarak iktisat ve hukuk bilimlerinin birlikte değerlendirilmesi ve birbirleri ile olan paralelliklerin ve çelişkilerin ortaya konulması açısından hukuk ve iktisat yaklaşımının önemi giderek artmaktadır. Siyasal karar alma sürecinde kanun koyucunun çıkardığı yasaların, sair karar otoritelerinin koyduğu bağlayıcı diğer kuralların, yargılama sürecinde yargıçların verdiği kararların ya da sair içtihatların ekonomik niteliği ve gerekçesi üzerine yapılan tartışmalar bu alanın hacmini giderek genişletmektedir.

Türkiye’de 2011 Seçimleri sonrasında gündeme gelen *Yeni Anayasa* tartışmaları da farklı bakış açılarının getirdiği farklı yaklaşımlarla beraber giderek olgunlaşan bir sürece girmiştir. Sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları, sendikalar, üniversiteler ve nihayet siyasi partiler kendi anayasa teklifleri üzerindeki çalışmalarına son şeklini vermek üzere kapsamlı tartışmalar yürütmektedirler. İşte bu noktada daha yeni bir yaklaşım olan *Hukuk ve İktisat Yaklaşımı* çerçevesinde konunun tartışılması büyük önem taşımaktadır.

2. ANAYASA Ne İçin Vardır?

İnsanlar, mevcut arkeolojik verilere göre, devlet otoritesi altında olmadan önce dahi toplumsal yaşantılarını sürdürmüşlerdir. Yapılan arkeolojik kazılardan anlaşıldığı kadarıyla toplumsal yaşantının tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Bazı mağaralarda ya da buzullarda bulunan ve tek bir insana ait olduğu varsayılan kemiklere dayalı olarak insanın atasının kendi başına yaşayan bir yaratık olduğunu iddia etmek son derece güçtür. Kaldı ki bu tür kemiklerin orada en baştan beri mi bulunduğu ya da sonradan mı getirildiği veya bu insanın bir kanun kaçağı mı olduğu yahut meczup mu olduğu gibi sorulara cevap verebilmek neredeyse imkânsızdır. Dolayısıyla biz insanı toplumsal bir canlı olarak kabul eder ve devlet otoritesi altına girmeden önce, en azından geniş aileler halinde yaşadığını varsayabiliriz.

Bir arada yaşayan insanları aynı coğrafi mekânda bulunmaya zorlayan en önemli etken ortak çıkarlardır. Çıkar ya da ihtiyaç iktisadi bir kavramdır. Aslında insanların bir arada olmalarının en önemli nedeni ortak ihtiyaçlarını daha kolay karşılayabilmeleridir. İktisatta bireyin ya da toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine yönelik tüm faaliyetlerine topluca üretim diyebiliriz. Bu üretime dayalı olarak izlenen sistematik davranışlar ve kurallar ise üretim kültürünü oluşturur. Aynı şekilde üretilen değerlerin ihtiyaçların karşılanmasında kullanılması tüketim ve buna yönelik sistematik davranışlar ve kurallar da tüketim kültürünü oluşturur. Üretim ve tüketim kültürü medeniyetin merkezidir. Üretim ve tüketim kültürüne sahip olmayan toplumların medeniyet inşa etmeleri çok güç hatta imkânsızdır.

Farklı üretim ve tüketim kültürlerine sahip geniş aileleri aynı coğrafyada ve ortak üretim ve tüketim kültüründe buluşturan temel güdünün ortak çıkarları maksimize edebilme kolaylığı olduğunu daha önce ifade etmiştik. Farklı her bir ailenin bir araya gelirken beraberinde

getirdikleri örf ve adetleri (medeni hukuk ya da özel hukuk) ile bir arada yaşarken karşılaştıkları ailelerarası sorunları çözebilmeleri çok güç olmuş ve bu sorunların giderilebilmesi adına (adalet hizmeti¹) ortak bir hukuk (kamu hukuk) üretmek bir zorunluluk halini almıştır. Aynı zamanda ortak çıkarlarını artıran ortak üretim ve tüketim kültürünün korunması (dış savunma ve iç güvenlik hizmeti²) da önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır.³

Tüm bu açıklamalar ışığında toplumun adalet ve savunma/güvenlik hizmetlerine olan ihtiyacı toplum içinde bir üst otoriteye olan ihtiyacı doğurmuştur. Bu otorite aynı zamanda ortak hukuku (kamu hukuku) temsil edecek ve ortak ihtiyaçların karşılanmasını (kamu ekonomisi) temin edecektir. Bu otoriteye biz DEVLET diyoruz. Dikkat edilirse devlet kendi içinde kamu hukuku ve kamu ekonomisi kavramlarını en baştan bu yana barındıran farklı bir kurumsal kimliktir. Bu kurumsal kimliğin anasözleşmesini (nüfus cüzdanını) ise anayasa oluşturmaktadır. Kısaca anayasa toplumsal birliğin temel esaslarını ortaya koymaktadır. Toplumun bireylerini anayasa yapmaya iten en önemli ihtiyaç ise bir arada yaşama arzusudur.

3. ANAYASA Toplumsal Refah İdealini Esas Alır.

İnsanları bir arada bulunmaya iten en önemli güdü daha önce de belirtildiği üzere toplumsal refah idealidir. Kendi üretimlerinden elde edecekleri geliri ve tüketimlerinden elde edecekleri faydayı maksimize edebileceklerine inanan insanlar bir arada yaşamayı seçmişlerdir. Kendi refahları ve bir arada buldukları insanların refahı yükseldikçe toplumsal refah da artmaktadır. Dolayısıyla bu refahı temsil eden en kutsal değer olan toplumsal yaşam formunu daha uzun süreli kılabilmek için üzerinde uzlaştıkları değerler ve kurallar (anayasa) üzerine devleti inşa etmişlerdir.

İşin doğası gereği anayasalar toplumsal refah idealini yansıtır. Bu idealin dışındaki anayasalar ise daha yapay görünümlü anayasalardır ki bu tür anayasalarda ciddi özgürlük sorunlarına ve yanlış kavramsallaştırmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Anayasaların sahip olması gereken ekonomik değerler açısından bakıldığında aşağıda sayılan hususlara azami önem gösterilmesi gerektiği ifade edilebilir:

- ◆ Üretim Kültürünü Geliştirme Arzusu
- ◆ Mülkiyet Özgürlüğünü Garanti Etme Arzusu
- ◆ Sözleşme Özgürlüğünü Garanti Etme Arzusu
- ◆ Serbestçe Ekonomik Faaliyetlerde Bulunma (Serbest Ticaret ve İşyeri Açma/İş Kurma) Özgürlüğünü Garanti Etme Arzusu
- ◆ Serbestçe Mesleki Örgütlenmelere Girebilme Arzusu

Yukarıda sayılan ve kısaca *Ekonomik Özgürlükler* olarak adlandırabileceğimiz başlıklar anayasaların öncelikleri içinde muhakkak yer almalıdır.

4. ANAYASA Yazılı Olmak Zorunda Mıdır?

Bu soru anayasa tartışmalarında sıklıkla sorulan ve üzerinde sürekli tartışılan konulardan bir tanesidir. Anayasalar bir arada yaşayan toplulukların mutabakat metni olduğuna göre yazılı olmak zorundadırlar. Ancak, geleneğin çok güçlü olduğu homojen toplumlarda yazılı mutabakat

¹ Devletin tanımına eğer bu şekilde başlayacak olursak tanımlayacağımız devlet Hukuk Devleti'dir.

² Eğer devletin tanımını bu yaklaşımla ele alırsak Militarist Devlet tanımı yapmış oluruz.

³ Burada unutulmaması gereken en önemli husus, bir arada yaşayan insanların kendi arasındaki sürtüşme ihtimaline bağlı olarak ortaya çıkacak olan tehdidin ortak refah ideallerine yönelik olarak gelecek dış tehditten daha sık karşılaşılabilecek durum olmasıdır. Dolayısıyla adalet hizmetine olan ihtiyacın şiddeti savunma ihtiyacının şiddetinden her zaman daha fazladır.

metinlerine ihtiyaç duyulmayabilir. Aşiret ya da kabile tarzı topluluklar genelde güçlü geleneklere sahiptirler. Geniş akrabalık ilişkilerine dayalı olarak oluşturdukları ve “töre” adını verebileceğimiz ortak değerler bütünü onların anayasasını meydana getirir. Töreye karşı çıkan topluluktan ayrılır ya da aforoz edilir veya öldürülür.

Buna karşın tarihsel birikime sahip ve heterojen toplumlarda yazılı kurallara daha sık rastlanılır. Türk kültürü güçlü bir sözel kültür olmasının yanı sıra son derece kayıtlı bir devlet geleneğine de sahiptir. Yaklaşık binbeşyüz yıl öncesine dayanan *Orhun Yazıtları* bunun en güzel örneğidir. İyi yönetim (good-governance) ilkelerinin yer aldığı yazıtlar kuşaklar boyu gelen tüm Türk devletlerinin devlet adamlarına nasihat hükmündedir. Tarihin süzgecinden gelen ve Hoca Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Mevlana ve diğer tüm Türk düşünürlerinin bıraktığı yazılı metinlere ve Nizamül Mülk’ten bu yana gelen devlet adamlarının uygulama ve kurallarına dayalı olarak ortaya çıkan Türk devlet etme sanatının çok güçlü bir geleneği ve kayıtlı geçmişi bulunmaktadır. Tarih boyunca farklı inançtan, gelenekten, kültürden ve kimlikten gelen toplulukları bünyesinde barındıran ve adaletle yöneten Türk devletlerinin sahip olduğu bu birikim yirminci yüzyıla kadar taşınmış ve yirminci yüzyıldan itibaren Türkiye Cumhuriyeti ile devam ettirilmeye çalışılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin muhakkak bir yazılı anayasası olmalıdır. Hukuk devleti olma idealinin önemli bir göstergesi olarak sayabileceğimiz anayasa, aynı zamanda toplumsal mozaik (hukuki) tutkalıdır. Bu tutkal ne kadar zayıf olursa mozaik o kadar çabuk dağılır, ne kadar güçlü olursa o kadar dayanıklı olur. Tutkalın gücünü belirleyen ise kendi kimyasındaki bileşenlerin yani demokratik hakların, ekonomik özgürlüklerin ve kuvvetler ayrılığının ele alınış ve uygulanış biçiminin en akılcı şekilde düşünülmesi ve toplumun tüm bireyleri tarafından benimsenmesidir.

5. ANAYASADA Mali Hükümlere Yer Verilmeli Midir?

Bir arada yaşayan toplulukların toplumsal ihtiyaçlarını gören devlet örgütü, bu ihtiyaçların karşılanması için bir takım kaynakları kullanacaktır. Toplumsal hizmet talep edenlerin ihtiyaçlarının ne olduğu, bunların planlanması, maliyetlerinin tahmin edilmesi, tahmini maliyetlerin karşılığında kaynak bulunması ve kullanılması gibi süreçler maliye biliminin konusudur. Bu açıdan bakıldığında maliye, devletin ortaya çıktığı ilk günden bu yana var olan bir bilimdir. Dolayısıyla toplumsal mutabakat metinlerinde muhakkak surette mali hükümlere de yer verilecektir. Mali kurumların, mali süreçlerin, mali yetkilerin ve ödevlerin ve de tüm bunların siyasi sistemle olan ilişkisinin hudutları anayasalarda belirlenmelidir.

Eğer mali ilişkiler sağlıklı bir şekilde kurulamaz, mali süreçler gerektiği gibi tanımlanamaz ya da mali yetkiler yanlış tasarlanırsa demokratik sistemin işleyişi tıkanabilir, hatta demokrasi ideali son derece ulaşılmaz bir hedef haline dönüşebilir. En basitinden kamu hizmetlerinin finansmanında kullanılan zorunlu ödemeler olan vergilerin anayasal tasarımı yanlış olursa izleyen tüm süreçlerde sıkıntı yaşanması kaçınılmaz olacaktır. Örneğin, devletin vergi alma hakkı şeklindeki bir bakış açısı ile bireyin vergi ödeme yükümlülüğü şeklindeki başka bir bakış açısı arasında ciddi tezatlıklar bulunmaktadır. İlkinde devlet vergi koyma ya da vergi alma hakkı ile yetkilendirilmiştir. Bu yetkisini kullanırken mümkün olduğunca adil ve tarafsız davranmak zorundadır. Vergi kurallarını belirlerken koyacağı her bir ayırıcı madde kendisini suçlamaya yarayacak bir delil olacaktır. Oysa bireye ödeme yükümlülüğü getiren anlayış, her ne olursa olsun buna uymayan bireyi hedef tahtasına yerleştirmektedir. Vergileme sürecinde vergi alma yetkisi anayasa ile devlete verilmemekte, bu tutum devletin en doğal hakkı olarak görülmekte, doğrudan vergi ödeme yükümlülüğü tanımlanarak anayasa adeta bireye nişan almaktadır. Hâlbuki toplumsal mutabakat metinleri sadece bireylerin bir arada yaşamaları anlamında değil

aynı zamanda o bireylerin devlet idaresi ile de bir arada yaşamalarını esas alan mutabakat metinleri şeklinde düşünölmelidir.

Sorun sadece vergilemede değildir. Bütçenin yapılması, denetlenmesi, uygulanması, harcamaların yapılması, borçlanma, devlet malları, idarelerarası mali paylaşım, mali kurumların özerkliği, regölasyon, mali düzenleme yetkisinin sınırları gibi konular da muhakkak surette anayasal düzeyde tartışılmalı ve kurgulanmalıdır.

6. ANAYASAda Kısıtlayıcı Mali Hükümler Yer Almalı Mıdır?

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren önem kazanan *Anayasal İktisat* yaklaşımı çerçevesinde devletin sahip olduğu ekonomik ve mali yetkiler tartışılmaya başlanmıştır. Tarihsel süreçte bu yetkilerin çeşitlendiği ve kullanımının arttığını iddia eden anayasal iktisatçılar belli bir dönem sonra bu yetkilerin sınırlandırılmaması halinde bürokratik oligarşinin hâkimiyetinin pekişeceği iddiasında bulunmuşlardır. Söz konusu iddia pek çok açıdan ciddiye alınmaya değerlidir. Gerçekten de gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin tamamına yakını son yüzyılda benzer süreçleri tecrübe etmişlerdir.

Bir ülkede devletin ekonomik ve mali yetkilerinin sınırlandırılmasının nedenlerini şu şekilde ele alabiliriz:

- ◆ Siyasi İktidarların Mali Yetkilerini Kullanmadaki Aşırılık Sorunu,
- ◆ Demokratik Yönetimlerde Siyasi İktidarların Politik Miyopluk Sorunu,
- ◆ Bürokratların Rant Kollama Eğiliminin Yüksek Olabilmesi Sorunu.

Sadece bu sorunların varlığı bile anayasalarda kısıtlayıcı mali hükümlere yer verilmesi gerektiği şeklinde bir yargıya yol açabilir. Genelde anayasal düzeyde kısıtlama getirilmesi önerilen mali konular şunlardır:

- ◆ **Bütçeleme (Denklik İlkesi)**
- ◆ **Vergileme (Yetki Devri)**
- ◆ **Borçlanma (Üst Sınır)**
- ◆ **Harcama (Üst Sınır)**

Ancak sosyal bilimlerde son derece önemli bir *Mutlak Doğru Sorunu*⁴ mevcuttur. Buna göre:

- ◆ **Matematikte** 2 X 2 = 4
- ◆ **İktisatta** 2 X 2 = [+∞,-∞]
- ◆ **Hukukta** 2 X 2 = **Kanunda Ne Yazıyorsa Odur...**

Matematikte her işlemin sonucu kesindir yani mutlaktır. İktisatta ise zamana ve mekâna göre işlemler +∞ ile -∞ arasında tüm değerleri alabilirler. Kısıtlayıcı mali kurallar koymak demek; iktisadi sürecin +∞ ile -∞ arasındaki genişliğine matematiğin mutlaklığını getirerek hukuki bir kural ile durum saptamasında bulunmaktır. Bu saptama (x,y) koordinatında ve (n) zaman diliminde doğru olabileceği gibi başka bir koordinatta (n) zaman diliminde ya da aynı koordinatta (n+1) zaman diliminde yanlış olabilir. İşte bu risk kısıtlayıcı mali hükümlerin anayasal düzeyde düşünölmesi halinde bazı sorunlara yol açabileceği endişesini beraberinde getirmektedir. Nitekim Maastricht Kriterleri nedeniyle bazı Avrupa Birliği üyesi ülkeler kamu hesaplarında hile yapmak durumunda kalmışlardır. Benzeri kuralların ülke anayasalarında yer

⁴ Zamana ve mekâna göre değerlerin değiştii düşünölrse sosyal bilimlerde mutlak doğru yoktur diyebiliriz.

alması ise o ülkedeki siyasi iktidarların devlet muhasebesinde hilelere başvurmasına neden olabilecektir.

7. ANAYASADA Gereksiz (Üstü Kapalı) Mali Kavramlar Var Mıdır?

Anayasalarda mali kavramlar açık bir biçimde tanımlanmalıdır. 1982 Anayasası bireyin hak ve özgürlüklerini ele alıp tanımladıktan sonra kamuya *KAMU YARARI* adı altında içi boş ama uygulamacı ya da hâkimler tarafından içi her şekilde doldurulabilen geniş bir alan bırakmıştır. Bu tür kavramlar çoğu zaman konuya ehil olmayan, vâkıf olmayan veya konuyu bilerek yanlış yorumlayan bürokrat ya da yargı mensupları tarafından bireysel özgürlüklere taarruzda etkili bir silah olarak kullanılmaktadır. Aşağıda 1982 Anayasasında yer alan üstü kapalı kavramlar yer almaktadır:

- ◆ **Kamu Yararı**
- ◆ **Mali Güç**
- ◆ **Maliye Politikasının Sosyal Amacı**

Mali gücün ne olduğu üzerinde tam olarak bilim adamları uzlaşmamışlardır. Alman maliyecilerin bir kısmı mali gücü ölçmeye yönelik çalışmalar yürütmektedirler. Ancak mali gücün hesabında hangi ölçüt ya da ölçütlerin dikkate alınacağı her zaman sorun teşkil etmiştir.

Bir diğer anlamsız konu ise maliye politikasının sosyal amacı deyişidir. Anayasa vergi yükünün adil ve dengeli dağılımını maliye politikasının sosyal amacı şeklinde tasarlamıştır. Bir ülkede maliye politikasının üzerinde söz sahibi olan tek kurum siyasi iktidardır. Siyasi iktidarlar izleyecekleri maliye politikasını bütçelerde öngörürler ve bunun için parlamentodan ön izin alırlar. Bütçeler uygulandıktan sonra kesin hesaplar tekrar parlamentoda ibra edilir. Bu esnada maliye politikasının sosyal adına uygun bir kriter dolayısıyla kesin hesabı reddedilen hiçbir siyasi iktidara rastlanılmamıştır. En basitinden herkesten aynı oranda alınan katma değer vergisinin vergi yükünün adil ve dengeli dağılımına ne kadar hizmet ettiği Türkiye’de çeyrek asırlık bir tartışma konusudur. Katma değer vergisi uygulaması nedeniyle ne Katma Değer Vergisi Kanunu hakkında maliye politikasının sosyal amacına aykırılık dolayısıyla Anayasa Mahkemesi’nde dava açılmış ne de herhangi bir kesin hesap kanunu tasarısında kanun teklifi bu gerekçeyle reddedilmiş değildir.

SONUÇ (NASIL BİR ANAYASA?)

Tüm bu görüşler ışığında nasıl bir anayasa sorusuna verilecek en güzel cevap:

- ◆ **Piyasa Mekanizmasını Toplumsal Refahın Esası Olarak Kabul Eden,**
- ◆ **Ekonomik Özgürlüklere Doğal Özgürlüklerin Bir Parçası Olarak Yer Veren,**
- ◆ **Devleti ve Bireyi Kanun Önünde Her Şeyden Önce Eşit Kabul Eden,**
- ◆ **Devleti ve Bireyi Her Türlü Tehlikeden (Hatta Birbirinden) Koruyan,**
- ◆ **Öncelikli Olarak Adaleti ve Devletin Olmazsa Olmazı Olan Ortak Savunma İdealini Müştereken Benimseyen**

BİR ANAYASA...

olmalıdır.

Hukuk ve İktisat Yaklaşımı Çerçevesinde Yeni Anayasanın Felsefi Temelleri

Prof.Dr. Ahmet Burçin YERELİ

aby@hacettepe.edu.tr

21.10.2011

ANAYASA

Ne İçin Vardır?

**Toplumsal Birliğin Temel Esaslarını
Ortaya Koyar.**

- ◆ **Birarada Yaşama Arzusu**
- ◆ **Üretim Kültürünü İç Tehditlerden Koruma Arzusu (Adalet Hizmeti = Hukuk Devleti)**
- ◆ **Üretim Kültürünü Dış Tehditlerden Koruma Arzusu (Savunma ya da Güvenlik Hizmeti = Militarist Devlet)**

Toplumsal Refah İdealini Esas Alır.

- ◆ **Üretim Kültürünü Geliştirme Arzusu**
- ◆ **Mülkiyet Özgürlüğünü Garanti Etme Arzusu**
- ◆ **Sözleşme Özgürlüğünü Garanti Etme Arzusu**
- ◆ **Serbestçe Ekonomik Faaliyetlerde Bulunma Özgürlüğünü Garanti Etme Arzusu**

Anayasalar Yazılı Olmak Zorunda Mıdır?

- ◆ **Geleneğin Güçlü Olduğu Homojen Toplumlar Yazılı Kurallara Gerek Duymayabilirler.**
- ◆ **Tarihsel Birikime Sahip ve Heterojen Toplumlarda Yazılı Kurallara Daha Sık Rastlanmaktadır.**

Anayasalarda Mali Hükümlere Yer Verilmeli Midir?

- ◆ Siyasi İktidarların Mali Yetkilerini Kullanmadaki Aşırılık Sorunu
- ◆ Demokratik Yönetimlerde Siyasi İktidarların Politik Miyopluk Sorunu
- ◆ Bürokratların Rant Kollama Eğiliminin Yüksek Olabilmesi Sorunu

Anayasalarda Kısıtlayıcı Mali Hükümler Yer Almalı Mıdır?

- ◆ **Mutlak Doğru Sorunu (Zamana ve Mekana Göre Değişim)**
- ◆ **Matematikte $2 \times 2 = 4$**
- ◆ **İktisatta $2 \times 2 = [+∞, -∞]$**
- ◆ **Hukukta $2 \times 2 =$ Kanunda Ne Yazıyorsa Odur...**

- ◆ **Bütçeleme (Denklik İlkesi)**
- ◆ **Vergileme (Yetki Devri)**
- ◆ **Borçlanma (Üst Sınır)**
- ◆ **Harcama (Üst Sınır)**

- ◆ **Mali Kurumların Özerkliği**
- ◆ **Yerel Yönetimlerin Mali Özerkliği**
- ◆ **Mali Düzenleme Yetkisinin Sınırları**
- ◆ **Bütçe Denetimi**

Anayasalarda Gereksiz (Üstü Kapalı) Mali Kavramlar Var Mıdır?

◆ **Kamu Yararı**

◆ **Mali Güç**

◆ **Maliye Politikasının Sosyal Amacı**

SONUÇ

(NASIL BİR ANAYASA?)

- ◆ **Piyasa Mekanizmasını Toplumsal Refahın Esası Olarak Kabul Eden,**
- ◆ **Ekonomik Özgürlüklere Doğal Özgürlüklerin Bir Parçası Olarak Yer Veren**
- ◆ **Devleti ve Bireyi Kanun Önünde Her Şeyden Önce Eşit Kabul Eden**

- ◆ **Devleti ve Bireyi Her Türlü Tehlikeden (Hatta Birbirinden) Koruyan**
- ◆ **Öncelikli Olarak Adaleti ve Devletin Olmazsa Olmazı Olan Ortak Savunma İdealini Müştereken Benimseyen**

BİR ANAYASA...